

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ภาวะสุขภาพของประชาชนในชุมชนที่อยู่รอบโรงงาน
เครื่องปั้นดินเผา จังหวัดลำปาง

ผู้เขียน นายชุมพล กาไวย์

ปริญญา สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญประภา ศิวโรจน์ ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุญถ้วน แก้วปิ่นตา กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงพรรณนาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะสุขภาพและปัจจัยที่สัมพันธ์กับภาวะสุขภาพของประชาชนในชุมชนที่อยู่รอบโรงงานเครื่องปั้นดินเผา ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และตัวแทนครัวเรือนในชุมชนบ้านชมพู จังหวัดลำปาง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ลึกและการสนทนากลุ่ม สำหรับวิธีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณใช้แบบสัมภาษณ์ในกลุ่มประชาชนทั่วไป จำนวน 200 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด และทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับภาวะสุขภาพใช้สถิติ Spearman Correlation Coefficient, Mann-Whitney U test และ Kruskal-Wallis test

ผลการศึกษาพบว่า ภาวะสุขภาพของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ย = 41.01 คะแนนเต็ม = 51) เมื่อพิจารณาภาวะสุขภาพรายด้าน ทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคมและด้านจิตวิญญาณ ก็อยู่ในระดับดีเช่นเดียวกัน การที่ภาวะสุขภาพด้านร่างกายอยู่ในระดับดี อาจเนื่องมาจากการได้ทำงานในโรงงานเครื่องปั้นดินเผา ทำให้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น จึงสามารถจัดหาอาหารที่มีประโยชน์ และจัดหาสิ่งทีเื้อต่อสุขภาพที่ดีได้ ทำให้คนในครอบครัวมีร่างกายแข็งแรงและไม่เจ็บป่วยได้ง่าย ขณะที่ประชาชนก็รับรู้ถึงความเสี่ยงมากขึ้นจากการเจ็บป่วยด้วยโรคระบบทางเดิน

หายใจ เช่น หายใจลำบาก ไอเรื้อรัง เป็นหวัดเรื้อรัง ภูมิแพ้ แสบจมูก และโรคไข้เลือดออก เมื่อมีโรงงานเครื่องปั้นดินเผาอยู่ในชุมชน ส่วนภาวะสุขภาพด้านจิตใจที่อยู่ในระดับดี อาจเนื่องมาจากการที่ประชาชนวิตกกังวลถึงปัญหาการว่างงานน้อยลง แต่มีความวิตกกังวลเรื่องอันตรายจากแก๊สระเบิด และการมีเหตุเค็ดรื้อนราคาจากควันและฝุ่นละอองมากกว่า

สำหรับการมีภาวะสุขภาพด้านสังคมที่ดีนั้นน่าจะมีสาเหตุมาจาก การที่คนในชุมชนกลุ่มหนึ่งได้มีงานทำที่ใกล้บ้าน มีความอบอุ่นในครอบครัว และเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากคนในสังคมมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันวิถีชีวิตของคนในชุมชนกลับมีการเปลี่ยนไปเป็นสังคมที่พึ่งพาทางอุตสาหกรรมมากขึ้น ทำให้การทำไร่ไถนาลดลง และเมื่อพิจารณาภาวะสุขภาพด้านจิตวิญญาณ (ปัญญา) พบว่า ประชาชนมีความภาคภูมิใจในชุมชนถึงการมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป จากการขายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ กับภาวะสุขภาพพบว่า รายได้ และพฤติกรรมสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับภาวะสุขภาพโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์รายด้านของภาวะสุขภาพพบว่า อายุ สถานภาพสมรส และการร่วมกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับภาวะสุขภาพด้านร่างกายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เท่านั้น ปัจจัยที่เหลือมีความสัมพันธ์กับภาวะสุขภาพรายด้านอื่นๆ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ภาวะสุขภาพและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะสุขภาพ มีความสำคัญในการนำไปกำหนดขอบเขตการประเมินผลกระทบทางสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ที่ตั้งของ โรงงานเครื่องปั้นดินเผา

Independent Study Title People's Health Living Around the Ceramic Factory Area
in Lampang Province

Author Mr. Chumpon Kawai

Degree Master of Public Health

Independent Study Advisory Committee

Asst. Prof. Dr. Penprapa Siviroj Chairperson

Asst. Prof. Boontuon Kaewpinta Member

ABSTRACT

The purpose of this descriptive study was to examine the health and its determinants of people living around the Ceramic factory area in Lampang province. The sample for the qualitative part of the study was consisted of community leaders, village health volunteers and family leaders in Chompoo village. Qualitative data were collected by means of in-depth interview and focus group discussion. The quantitative component of this study was conducted by employing a structured questionnaire among a sample of 200 from the defined population. Data analysis was performed by using content analysis, descriptive statistics including frequency, percentage, mean, maximum and minimum, and inferential statistics including Spearman Correlation Coefficient, Man-Whitney U test and Kruskal-wallis test.

The results revealed that the mean health status score of people living around the ceramic factory area was at the good level of 41.01 out of 51. All four aspects of their health, namely, physical, mental, social, and spiritual (wisdom) health were also at the good level. The reason for good physical health may be because they worked in the ceramic industries. They, therefore, had more income to afford nutritious food and better living conditions, thus made them healthier. On the other hand, they perceived higher risk of getting sick from upper respiratory

tract infections, such as dyspnea (difficulty in breathing), chronic cough, irritated nose and allergic rhinitis, and Dengue haemorrhagic fever due to the existence of ceramic factories. The good mental health status may be the results of people having less worry about unemployment, although they worried about danger from gas explosion and nuisance from smoke and dust.

The explanation for the good social health condition was that people having jobs near their home, hence having warm family circumstances and becoming more recognized by other persons. As the way of life in the community changed to become more industrialized, people seemed to be less dependent on agricultural works. For the spiritual (wisdom) health status, it was indicated that people were proud of their community's reputation in producing good quality ceramic products.

The analysis for the association between demographic factors and health status demonstrated that income and health behaviors had statistically significant relationship with health status. Age, marital status, and social gathering related to physical health status significantly. Other factors were found to have no relationship with health status.

Health status and its related factors are important for defining the scope of health impact assessment among people living around the ceramic industry area.